

La nissaga catalana del món clàssic

Montserrat Tudela i Penya

Revista *Auriga*

mtudelapenya@gmail.com



Recepció: 19/09/2011

Resum

La nissaga catalana del món clàssic és un volum que conté un recull de 165 semblances de les persones que, al llarg de la història del nostre poble, han tingut una pàtria comuna: el món clàssic. És una obra col·lectiva plantejada com un diàleg a través del temps entre els qui ja no hi són i els qui en som hereus i encara habitem en aquesta pàtria comuna a les terres de llengua catalana. És un intent de trobar les interaccions i les aportacions de les persones des de diverses dimensions i perspectives del món clàssic, i establir les relacions de mestratge i col·laboració que hi ha entre els protagonistes.

Paraules clau: *Auriga*, influència clàssica, intel·lectuals, Catalunya, biografia.

La nissaga catalana del món clàssic és un volum que conté un recull de 165 semblances de les persones que, al llarg de la història del nostre poble, han tingut una pàtria comuna: el món clàssic. És una obra col·lectiva plantejada com un diàleg a través del temps entre els qui ja no hi són i els qui en som hereus i encara habitem en aquesta pàtria comuna a les terres de llengua catalana. És un intent de trobar les interaccions i les aportacions de les persones des de diverses dimensions i perspectives del món clàssic, i establir les relacions de mestratge i col·laboració que hi ha entre els protagonistes.

El llibre l'hem entès com el projecte d'elaborar un arbre genealògic de les persones que, al llarg dels segles, han dedicat l'atenció al món clàssic, en sentit ampli, incloent-hi la filologia, l'arqueologia, la història, l'arxivística, la filosofia, el pensament polític o la sociologia arreu de les terres de parla catalana

Des d'un primer moment vam voler que fos una obra col·lectiva, perquè volíem donar una visió de conjunt del que hem estat i del que som, en un intent de contribuir a saber el que volem ser en aquesta nova era de la globalització en què les identitats dels pobles tendeixen a difuminar-se i per tant, cal reforçar-les per oferir al món tota la riquesa que representen. I nosaltres el que hem volgut fer és deixar escrit l'esquelet, l'ADN de la nostra identitat com a poble que passa per Grècia i Roma.

I ho hem volgut fer recuperant l'arbre genealògic de les persones que generació rere generació han treballat en aquest sentit.

Aquesta era la idea inicial que va sorgir el dia 30 de maig de 2008 quan vam presentar el número 50 de la revista *Auriga* (l'única publicació periòdica en català dedicada a la divulgació del món clàssic) a la seu del Museu d'Arqueologia de Catalunya, essent-ne aleshores el director Pere Izquierdo. En acabar l'acte, parlant en Pere Izquierdo –arqueòleg–, Norbert Bilbeny –filòsof– i jo mateixa –filòloga–, el Dr.

Bilbeny ens va proposar de fer a l'*Auriga* un «pòster» d'arbre genealògic dels clàssics catalans per tal de repartir als centres d'ensenyament i de cultura.

Parlant, parlant, vam decidir de dedicar un número de la revista a això. I vam començar a elaborar la llista dels membres de la nissaga catalana del món clàssic. Vam veure que una revista no era suficient. I vam treure el número 52 d'*Auriga* com a petit tast del que seria aquest llibre. I en vista de la bona acollida del número 52 ens vam posar a treballar ja en l'edició d'aquest llibre.

Per a la inclusió dels personatges van seguir aquest criteri: havien d'haver format part de la història de la nostra nació amb la voluntat expressa de beure del món clàssic: per això és «la nissaga catalana». Es dona la paradoxa que alguns dels personatges no han escrit una sola línia en català, sobretot els antics, que escriuen en llatí. Però tots han deixat la seva petjada en la cultura catalana. Per tant, si detecten alguna absència de persones que, tot i viure i treballar als territoris de parla catalana, no hi són, pensin si us plau si van ser ells mateixos els que es van excloure de formar part de la cultura catalana. Si ells es van excloure, no seríem nosaltres qui els inclourem, i més quan ja no els ho podem preguntar. Tampoc no hem inclòs totes les persones que han recollit la tradició clàssica en la seva vida i obra, simplement, perquè seríem tots els catalans.

Hem volgut fer un llibre que fos un diàleg d'unes persones que donen veu a les altres. Cada personatge i cada autor dialoguen a través del temps i hi reconeixen la vivència de l'altre.

Quan anàvem avançant en l'obra, ens vam adonar de diverses coses, que no estaven en les nostres intencions inicials:

En primer lloc ens vam adonar, ja en l'elaboració de les llistes, que hi ha tota una generació que ens pertoca a nosaltres aquí presents recuperar-la de l'oblit històric i trobar-los el lloc en la memòria col·lectiva, sobretot aquella generació d'estil noucentista que van viure en un dels períodes més grisos i perillosos de la nostra història com va ser la darrera llarga dictadura que vam patir. Per exemple, el mateix terme «noucentisme» hem permès massa sovint que en alguns ambients –fins i tot en alguns intel·lectualment potents– sigui emprat com un terme negatiu que subratlla només l'actitud d'uns poques figures i, en canvi, no reconeix la tasca immensa de construcció nacional que ens van deixar i de la qual sens cap mena de dubte vivim encara.

En segon lloc vam veure que l'obra pot esdevenir un modest primer graó per a la història encara no escrita dels estudis clàssics a Catalunya des de les diferents perspectives.

I en tercer lloc, ens vam adonar de la gran incidència i les grans aportacions que han tingut els protagonistes de la nissaga al llarg de la història en les institucions polítiques i culturals catalanes.

De fet, teníem la intenció d'incloure una llista d'institucions com a apèndix del llibre: en sortien 424, des de l'Institut d'Estudis Catalans fins a institucions tan diverses com la Biblioteca de Catalunya, tots els museus nacionals o que haurien de ser-ho (el Museu d'Arqueologia de Catalunya, el Museu Nacional d'Art de Catalunya), o l'efímer Banc de Catalunya, les històriques Corts Catalanes, abadies, arxius, ateneus i centres excursionistes –que tanta feina de recuperació de la nostra dignitat històrica van fer en temps difícils del segle XX–, partits polítics, la Generalitat de Catalunya, el Parlament de Catalunya, totes les universitats catalanes amb els seus precedents dels Estudis Generals... I algunes tan llunyanes com el senat de la República Veneciana o l'Institut Arqueològic Imperial de Berlín. En totes elles els membres de la nissaga catalana del món clàssic han fet grans aportacions.

Però vam decidir deixar-ho per a una segona part d'aquesta obra: trigarem uns anys, però també farem una història de les institucions catalanes que tinguin l'humanisme com a fil conductor.

I no volem acabar sense donar una recomanació de lectura i que és la manera en què ens vam plantejar l'obra: llegir el llibre de la primera a la darrera pàgina, no saltant per anar a buscar les semblances que ens criden l'atenció per alguna cosa. Només llegint el llibre full rere full es poden reconèixer l'ADN que ens va imprimir Grècia i Roma i que passa per l'Europa carolíngia, el nacionalisme no imperialista sinó el que posa al centre l'individu, i la constant obsessió per la cultura, el saber, la formació i la llibertat dels que ens han precedit i ens han configurat com a poble i a qui dediquem aquest llibre.

Bibliografia

Montserrat TUDELA I PENYA; Pere IZQUIERDO I TUGAS (eds.) (2011), *La nissaga catalana del món clàssic*, Barcelona, Auriga.

Curriculum

Montserrat Tudela i Penya és llicenciada en Filologia Grega per la UB. Màster en Papirologia per la Universitat Rovira i Virgili. Estudis de ciència política al Centre d'Estudis i Documentació Internacionals de Barcelona (CIDOB) i, també, de la Unió Europea al Patronat Catalunya Món. Després d'exercir uns anys la docència a l'ensenyament secundari, actualment dirigeix la revista *Auriga*.
